

PROVOCĂRILE TINERILOR DIN ROMÂNIA

Analiză și recomandări

Proiect derulat de:

Cu sprijinul:

Provocările tinerilor din România

Analiză și recomandări

Autor: Constantin-Alexandru Manda

Editor: Societatea Academică din România

București, septembrie 2022

Material realizat cu sprijinul financiar Active Citizens Fund România, program finanțat de Islanda, Liechtenstein și Norvegia prin Granturile SEE 2014-2021. Conținutul acestui material nu reprezintă în mod necesar poziția oficială a Granturilor SEE și Norvegiene 2014-2021; pentru mai multe informații accesați www.eeagrants.org

www.romaniacurata.ro/aict

Proiect derulat de:

Cu sprijinul:

Despre autor

Constantin-Alexandru Manda (23) este masterand în Dreptul Uniunii Europene la Universitatea din București și are o experiență de 9 ani în domeniul de tineret, activând de-a lungul timpului ca activist pentru drepturile tinerilor și echitate în educație. În prezent, Alexandru Manda este membru în conducerea Consiliului Consultativ pentru Tineret al Consiliului Europei.

Alexandru Manda este, de asemenea, fellow al Salzburg Global Seminar, unde a absolvit programul Public Policy New Voices Europe. Pentru meritele sale în lupta pentru accesul tuturor copiilor la educație, Alexandru Manda a fost numit Tânărul European al Anului 2021 de către Forumul European de Tineret și Fundația Schwarzkopf, fiind totodată inclus de către Forbes România în topul 30 sub 30.

Precizări metodologice

Prezentul material are la bază seturi de date deschise publicate de către Comisia Europeană (Eurostat) și Institutul Național de Statistică, precum și date extrase din cercetarea sociologică Barometrul Tinerilor din România 2022, sondaj de opinie implementat pro-bono în favoarea prezentului material de către Institutul Român pentru Evaluare și Strategie, cu reprezentativitate națională în rândul populației generale 18-29 de ani, datele fiind culese prin interviu telefonic asistat în perioada 21.07-05.09.2022 și având o eroare maximă tolerată de +/- 3,43%. Pe parcursul prezentului material, orice referire la acesta va fi făcută prin formularea *Barometrul*.

Barometrul tinerilor din România (ediția 2022) poate fi consultat la următoarea [adresă](#).

Cuprins

01	Sumar Executiv
02	Introducere
07	Nivel de trai și stil de viață
13	Educație și formare profesională
21	Locuire
25	Participare civică și politică
29	Concluzii și recomandări

I. Sumar executiv

Deși unul dintre statele Uniunii Europene cu cea mai mare populație de tineri în cifre absolute, România se află sub media UE27 atunci când vine vorba de procentul tinerilor cu vârsta 15-29 de ani, raportat la populația generală (**15,8% vs. 16,3%**). Acest lucru este datorat scăderii masive a populației tinere din România - **aprox. 1,2 milioane de tineri cu vârsta 15-29 de ani emigrând în ultimii 10 ani**. Am încercat în cuprinsul prezentului material să analizăm cauzele acestui fenomen, formulând o serie de răspunsuri la o întrebare care ne macină: **de ce pleacă tinerii din România?**

Vedem, printre altele, o percepție generală a aproximativ 2 din 3 tineri cu vârsta între 15 și 29 de ani că **România merge într-o direcție greșită**, coroborată cu o **lipsă de încredere** totală sau parțială în Parlament și Guvern a aceluiași procent de tineri. Asistăm astfel la o diluare a contractului social și o falie puternică între tineri și reprezentanții mediului politic.

Raportându-ne la dimensiunea socială, observăm că **1 din 3 tineri români** între 20 și 29 de ani se află în risc de sărăcie sau excluziune socială, conform Comisiei Europene, salariul median/oră al tinerilor sub 30 de ani fiind în România **de trei ori sub media de la nivelul Uniunii Europene** (3,52 EUR vs. 11,08 EUR). Barometrul Tinerilor din România ne arată, de asemenea, că **43% dintre tinerii 18-29 de ani cu mai puțin 8 clase** au un venit lunar mai mic de 1500 de lei/lună, sub nivelul salariului minim pe economie. Per total, **doar 37%** dintre tinerii români 18-29 de ani reușesc să aibă un venit lunar mai mare de 3001 lei/lună, în condițiile unui coș minim de consum de 2708 lei.

Raportat la nivelul de educație, România are **cea mai mare discrepanță urban/rural** din Uniunea Europeană în ceea ce privește părăsirea timpurie a școlii, procentul tinerilor 18-24 de ani din mediul rural care au mai puțin de 8 clase finalizate fiind **de 5,15 ori mai mare** decât cel al tinerilor din mediul urban aflați în aceeași situație (23,2% vs. 4,5%). Totodată, România are **cel mai mic procent din UE** la categoria tineri 30-34 de ani cu studii superioare absolvite (24,8%), fapt ce are consecințe semnificative conform analizei noastre în planul nivelului de trai, stilului de viață, situației locative sau percepțiilor asupra democrației.

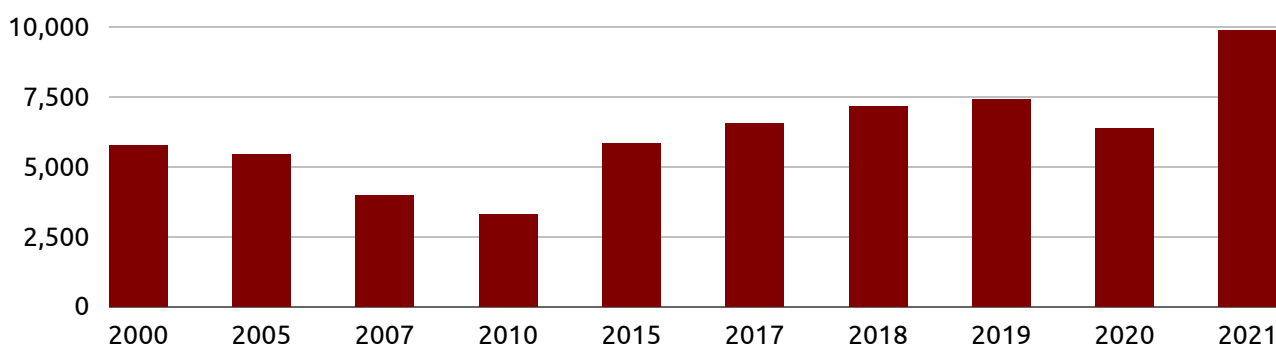
Spre a ține loc de concluzii, considerăm că mediul politic și instituțiile democratice de guvernare a statului trebuie să își întoarcă ochii către tineri, **integrând prioritățile și nevoile acestora în programele politice sau de guvernare**. Conform barometrului, principalele teme de interes pentru tinerii români 18-29 de ani sunt: locuri de muncă mai bine plătite; măsuri de sprijin educațional (reducerea abandonului școlar și accesul la învățământul superior); oferirea de sprijin tinerilor defavorizați în a își atinge potențialul și asigurarea de facilități pentru accesul la o locuință.

II. Introducere

Din punct de vedere demografic, constatăm că populația rezidentă a României se află într-un proces de îmbătrânire accelerată. Conform datelor publicate de Institutul Național de Statistică (Tempo/POP109A), vârsta medie a populației rezidente în România **a crescut cu 1,5 ani între 2012 și 2020**, mai accelerat în mediul urban (40,4 în 2012 vs. 42,3 în 2020), decât în mediul rural (41,1 vs. 42,4).

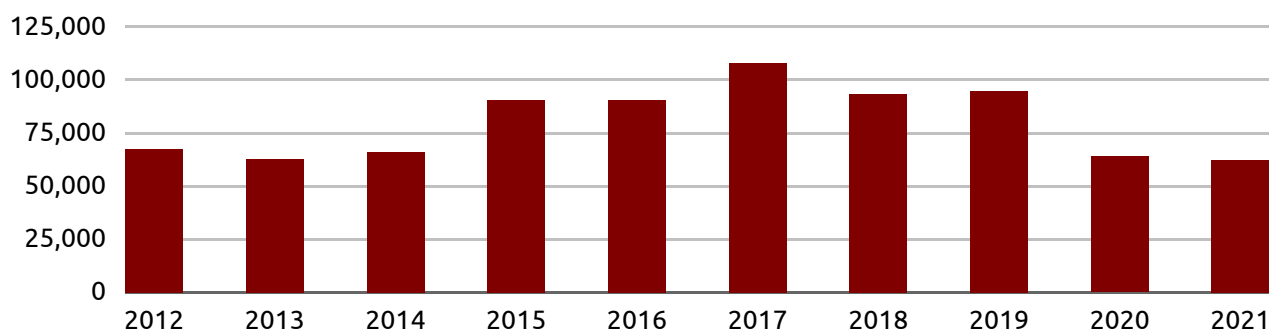
Cauzele sunt multiple, emigrarea și sporul natural negativ concurând la rezultatul de mai sus. Când vine vorba despre emigrare, observăm că emigrarea definitivă a tinerilor din grupa vârstă 20-34 de ani (INS, Tempo/POP309B) a fost în anul 2021, în cifre reale, **de aproximativ 3 ori mai mare decât valoarea sa din anul 2010**, și cu 68% mai mare decât cea înregistrată în anul 2000, când România nici nu era membră a Uniunii Europene, iar procesul de emigrare era cu mult mai dificil.

■ Tineri din grupa de vârstă 20-34 care au ales să emigreze definitiv (fig. 1)

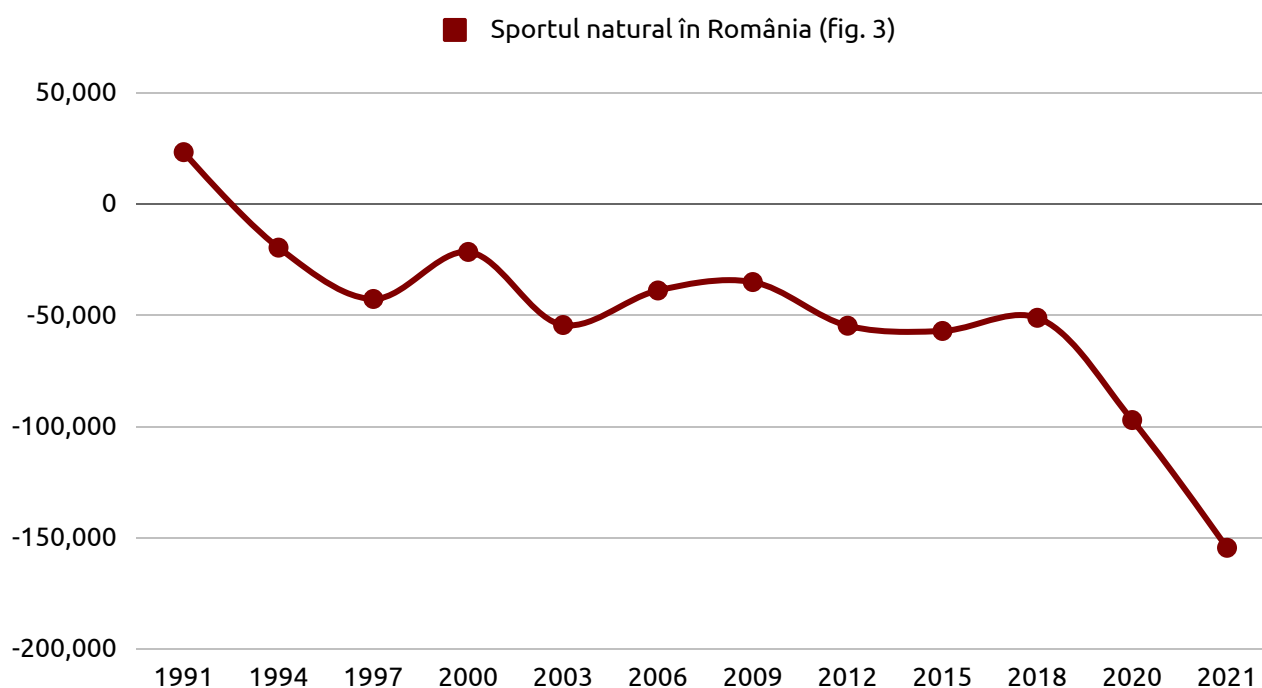
De asemenea, în privința emigranților temporari din grupa de vârstă 20-34 de ani (INS, Tempo/POP320C), observăm o tendință generalizată de emigrare temporară, neexistând an începând cu 2012 în care numărul real să fie sub 60.000. Vârful de lance în privința emigrării temporare îl reprezintă, conform graficului de mai jos, perioada 2015-2019, cu un maximum în anul 2017, **107.628 de tineri între 20 și 34 de ani, care obișnuiau să locuiască în România, au avut reședința obișnuită într-un alt stat.**

■ Tineri din grupa de vârstă 20-34 care au ales să emigreze temporar (fig. 2)

În privința sporului natural (INS, Tempo/POP214A), observăm că anul 1991 a fost ultimul cu spor natural pozitiv în țara noastră, între 1992 și 2000 fiind înregistrate valori cuprinse între -3462 (1992) și -54810 (1996). Tendința de îmbătrânire a populației este una accelerată, în viitor numărul de tineri din România fiind și mai mic decât în prezent.

În perioada 2001-2010, sporul natural a avut valori între -31302 (2008) și -54116 (2003). Perioada 2011-2019 se păstrează în aceleași tendințe, cu un maxim de -35534 (2013) și un minim de -56791 (2015). Perioada pandemiei și-a spus cuvântul, **sporul natural atingând valori istorice minime: -96802 (2020) și -154175 (2021).**

Conform datelor Comisiei Europene (Eurostat/YTH_DEMO_010), la 1 ianuarie 2021 trăiau în România un număr de 3.039.883 de tineri cu vârste între 15 și 29 de ani, **un procent de 15,8% din totalul populației României**. Deși printre primele locuri din Uniunea Europeană la numărul de tineri în cifre absolute, ca procent din totalul populației **România se situează sub media UE27 (16,3%)** și departe de state precum Cipru (20,7%), Danemarca (19,2%) sau Malta (18,8%).

Prezenta analiză, departe de a își dori a fi una exhaustivă, pune în discuție principalele provocări cu care se confruntă tinerii din România, încercând să pună pe masa discuțiilor, sub auspiciile Anului European al Tineretului, o serie de date cantitative și calitative privind nivelul de trai, stilul de viață, situația locativă, participarea civică și politică a tinerilor, precum și performanța în raport cu tinerii a sistemului național de educație și formare profesională. Ghidați de credința că politicile publice bazate pe dovezi ne duc cu un pas mai aproape de o eficiență și eficacitate reală a măsurilor întreprinse, prezenta analiză vine la rândul ei și cu o serie de recomandări pentru autoritățile și instituțiile publice din România.

Modul în care se raportează tinerii din România la stat și societate considerăm că reprezintă un indicator important al stării contractului social dintre populația tânără și guvernanți în ansamblul lor. Conform datelor din Barometru, **un procent de 64% dintre tinerii 18-29 de ani consideră că România merge într-o direcție greșită**, în timp ce doar 35% apreciază direcția ca fiind una bună. Observăm că percepția aceasta este una generală și uniform împărțită la nivelul populației tinere, indiferent de mediul de rezidență sau nivelul studiilor.

Procentul tinerilor între 18 și 29 de ani care consideră că România merge într-o direcție greșită				
Nivelul studiilor			Mediul de rezidență	
Elementare	Medii	Superioare	Urban	Rural
63%	64%	63%	62%	65%

Când vine vorba de încrederea tinerilor în instituțiile politice prin care se realizează guvernarea statului în sens larg, asistăm la o ruptură vizibilă a contractului social, tinerii români pierzându-și la modul general încrederea în Guvern, Parlament și Președintele României.

Conform Barometrului, **63% dintre tinerii români 18-29 de ani declară că nu au deloc sau aproape deloc încredere în Guvern**, diferențele fiind nesemnificative statistic dacă privim datele defalcat pe mediul de rezidență sau nivelul studiilor. Relevant este totuși faptul că procentul celor 18-24 de ani care declară că nu au încredere deloc sau aproape deloc în Guvern este de 57%, în timp ce la grupa de vârstă 25-29 de ani se înregistrează un procent de 72%. Astfel, observăm că pe măsură ce înaintea în vârstă tinerii români încep să își piardă din ce în ce mai mult încrederea în mediul politic.

Procentul tinerilor între 18 și 29 de ani care nu au deloc sau aproape deloc încredere în Guvernul României				
Nivelul studiilor			Mediul de rezidență	
Elementare	Medii	Superioare	Urban	Rural
63%	64%	62%	61%	65%

Forul democratic suprem al poporului, Parlamentul, stă chiar și mai rău în încrederea tinerilor, **65% dintre aceștia declarând că nu au încredere deloc sau aproape deloc în autoritatea legislativă a statului.**

Observăm, din nou, că nu există nicio diferență în funcție de mediul de rezidență, dar înregistrăm o neîncredere cu 8% mai mare în rândul tinerilor cu studii elementare față de cei cu studii superioare. Totodată, 75% dintre tinerii 25-29 de ani declară că nu au încredere deloc sau aproape deloc în Parlament, față de 57% în rândul celor din grupa de vârstă 18-24.

Procentul tinerilor între 18 și 29 de ani care declară că nu au deloc sau aproape deloc încredere în Parlament				
Nivelul studiilor			Mediul de rezidență	
Elementare	Medii	Superioare	Urban	Rural
68%	65%	60%	64%	66%

Președintele României, deși stă mai bine în încrederea tinerilor decât Parlamentul sau Guvernul, **înregistrează o rată de neîncredere de 59%.**

Totodată, similar Parlamentului, și în cazul instituției prezidențiale observăm o încredere mai ridicată cu 8% în rândul tinerilor cu studii superioare, raportat la cei cu studii elementare, precum și nicio diferență dacă privim datele defalcat pe mediul de rezidență.

Procentul tinerilor între 18 și 29 de ani care nu au deloc sau aproape deloc încredere în instituția Președintelui României				
Nivelul studiilor			Mediul de rezidență	
Elementare	Medii	Superioare	Urban	Rural
62%	58%	56%	59%	59%

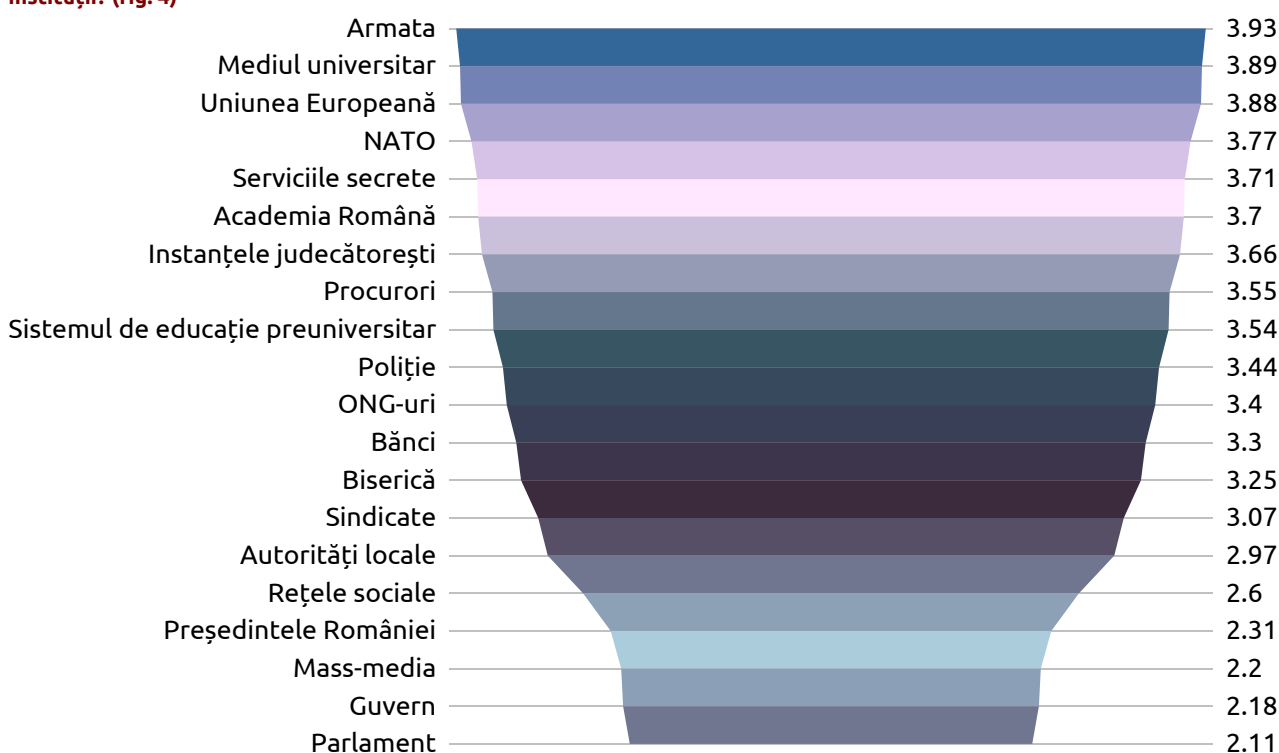
La polul opus al încrederii tinerilor găsim organizațiile internaționale din arhitectura de cooperare euro-atlantică.

În timp ce 63% dintre tinerii 18-29 de ani spun că nu au deloc sau aproape deloc încredere în Guvern, iar 65% spun același lucru în raport cu Parlamentul, un procent de 64% dintre tinerii români din aceeași categorie de vârstă declară că au încredere multă și foarte multă în Organizația Tratatului Atlanticului de Nord (NATO), iar **68% spun că au încredere multă și foarte multă în Uniunea Europeană.**

Totuși, pe primul loc în topul încrederii tinerilor stă o altă instituție, și anume Armata, cu un procent de 69% de tineri 18-29 de ani care declară că au încredere multă și foarte multă în aceasta.

Din datele Barometrului putem observa faptul că cea mai mare încredere a tinerilor români între 18 și 29 de ani este în **instituțiile de forță, universități și organizațiile internaționale de cooperare euro-atlantică**, în timp ce instituțiile democratice de guvernare și mass-media suferă de o criză gravă de încredere. În paginile care urmează vom identifica o parte din cauzele pentru care tinerii români nu mai au încredere în Guvern, Parlament, Președintele României sau autoritățile locale, rămânând în sarcina mediului politic să reînnoiască contractul social și să recâștige încrederea tinerilor români prin măsuri concrete, nu doar promisiuni.

Gradul de încredere al tinerilor în o serie de instituții/entități - Pe o scală de la 1 la 5, unde 1 înseamnă "deloc", iar 5 înseamnă "foarte mult", câtă încredere ai în următoarele instituții? (fig. 4)

III. Nivel de trai și stil de viață

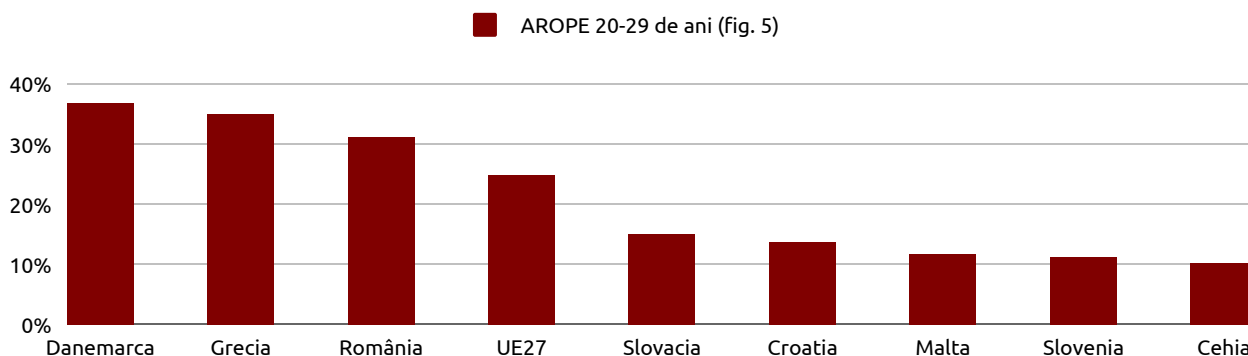
Unul dintre indicatorii cei mai grăitori pentru evaluarea nivelului de trai este AROPE - un indicator compozit care măsoară riscul de sărăcie sau excluziune socială. Pentru a fi în risc de sărăcie sau excluziune socială, o persoană trebuie să îndeplinească cel puțin unul dintre următoarele criterii:

- să locuiască într-o gospodărie cu venituri sub pragul de sărăcie, și anume 60% din mediana venitului național echivalent pe unități de consum;
- să se afle în stare de deprivare materială severă;
- să locuiască într-o gospodărie cu o intensitate redusă a muncii: raportul dintre număr de luni lucrate și numărul maxim în care ar fi putut lucra să fie sub 0,28.

Conform datelor Comisiei Europene (Eurostat/ILC_PEPS01N), **574.000 de tineri** din România cu vârsta între 20 și 29 de ani se aflau în anul 2021 în risc de sărăcie sau excluziune socială. Deși în cifre reale se poate constata o scădere semnificativă față de anul 2015, România se află, din punct de vedere procentual, în topul țărilor din Uniunea Europeană la capitolul tineri între 20 și 29 de ani aflați în categoria celor în risc de sărăcie sau excluziune socială.

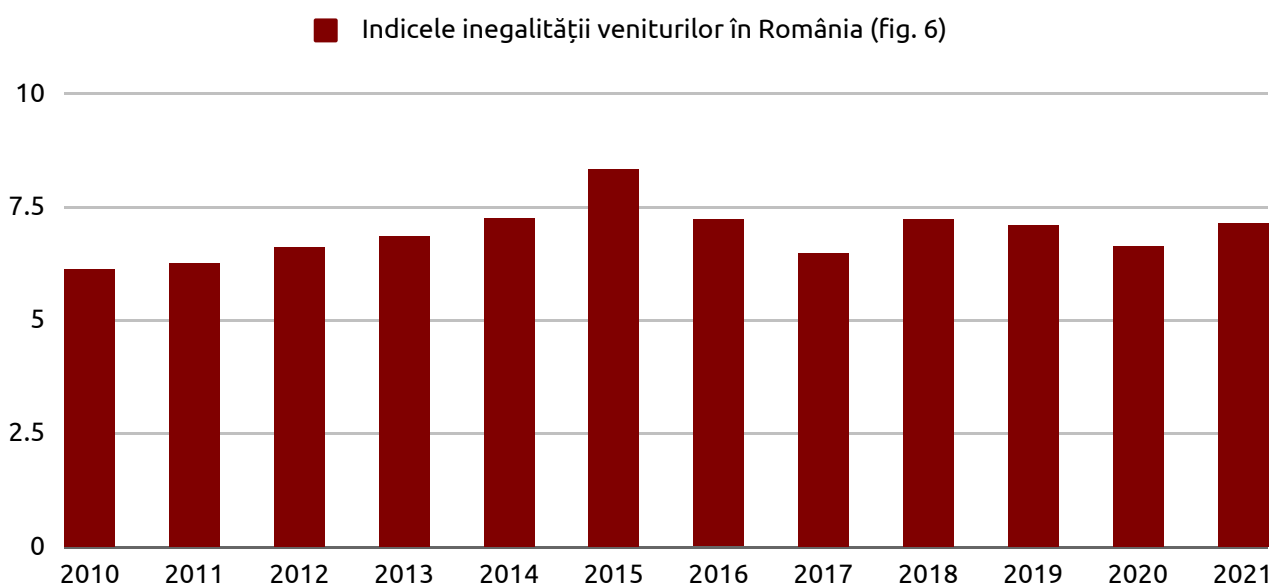
Numărul tinerilor din România cu vârsta între 20 și 29 de ani aflați în risc de sărăcie sau excluziune socială						
2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
997.000	952.000	857.000	737.000	662.000	687.000	574.000

La nivelul anului 2021, România se află pe locul 3 în topul țărilor cu tineri din grupa de vârstă 20-29 de ani aflați în risc de sărăcie sau excluziune socială. Cu o medie a UE27 de 24,8%, **România întrunește un procent de 31%**, fiind depășită doar de Danemarca (36,8%) și Grecia (34,9%). La popul opus regăsim state precum Cehia, Slovenia sau Malta, cu un procent aflat la jumătatea mediei Uniunii Europene.

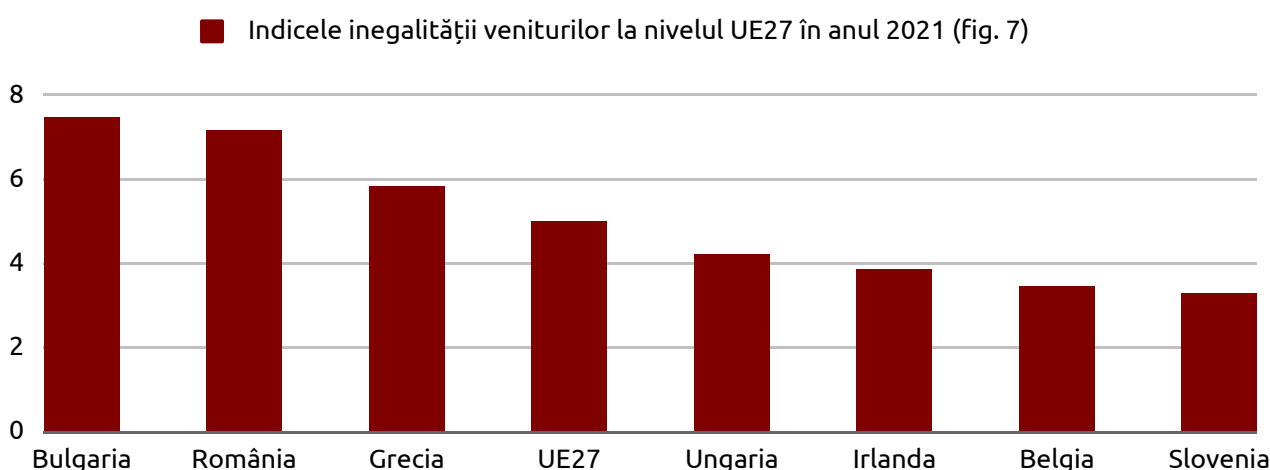
Când vine vorba despre riscul de sărăcie și excluziune socială, trebuie avut în vedere și indicele inegalității distribuirii veniturilor (Eurostat/TESPM151), raportul veniturilor pe adult-echivalent înregistrate de persoanele din quintila 5 (cele mai bogate 20%) față de persoanele din quintila 1 (cu cele mai reduse 20% dintre venituri).

După cum observăm din datele existente, în perioada 2010-2021 acest indicator a avut fluctuații semnificative, evoluând **de la un minim de 6.11 în anul 2010, la un maxim de 8.32 în 2015**, pentru ca în anul 2021 să se afle la o valoare de 7.13.

Raportat la celelalte state din UE27, România ocupă locul 2 în topul statelor cu cel mai mare indice al inegalității veniturilor, fiind devansată doar de Bulgaria (7.45).

România **se află cu 2.16 puncte peste media statelor Uniunii Europene** și la diferență mare de state precum Slovenia (3.24), Belgia (3.41), Cehia (3.43), Finlanda (3.58) sau Irlanda (3.83) și Regatul Țărilor de Jos (3.88), statele europene cu cel mai scăzut indice al inegalității veniturilor.

Totodată, datele cele mai recente ale Comisiei Europene, din anul 2018, ne arată că România se afla pe penultimul loc la nivelul Uniunii Europene la capitolul venit median pe oră al salariaților cu vârsta sub 30 de ani, înregistrând o valoare de 3,52 euro/oră.

La un curs InforEuro mediu de 4,64 de lei pentru anul 2018, avem o valoare în lei de 16,33/oră, cu doar 4,93 de lei în plus față de cât era la nivelul anului 2018 salariul minim pe economie garantat în plată. Fiind vorba despre un venit median, atragem atenția asupra faptului că acest lucru înseamnă că jumătate dintre tinerii români sub 30 de ani câștigau în 2018 sub 16,33 lei/oră, adică sub 2721 de lei/lună. **Raportat la media UE27, nivelul salariului median pe oră al salariaților cu vârsta sub 30 de ani era în România de 3 ori mai mic.**

Venitul median/oră al salariaților cu vârsta sub 30 de ani			
	2010	2014	2018
România	1,68 EUR	1,74 EUR	3,52 EUR
UE27	9,54 EUR	10,43 EUR	11,08 EUR
Bulgaria	1,3 EUR	1,54 EUR	2,4 EUR
Lituania	2,59 EUR	2,85 EUR	4,18 EUR
Letonia	2,84 EUR	3,42 EUR	5,09 EUR

Datele sociologice ne confirmă la rândul lor preocuparea majoră a tinerilor din România asupra problemei inegalității veniturilor. O cercetare a Fundației Friedrich Ebert din anul 2019 ne arată faptul că 77,9% dintre tinerii români cu vârste între 14 și 29 de ani **consideră că veniturile săracilor și bogaților ar trebui să devină mai egale.**

Conform datelor din Barometru, tema de cel mai mare interes pentru românii cu vârste între 18 și 29 de ani **este creșterea prețurilor la alimentele de bază**, 71% dintre aceștia catalogând-o ca fiind o problemă foarte importantă, iar 25% ca fiind o problemă importantă.

Observăm, de asemenea, că nu există nicio diferență semnificativă atunci când defalcăm rezultatele pe nivelul de studii, procentul tinerilor care consideră creșterea prețurilor ca fiind o problemă importantă sau foarte importantă fiind cu 2% mai mare în rândul tinerilor cu studii superioare.

Conform datelor Barometrului, un procent de 25% dintre tinerii 25-29 de ani au un venit lunar aflat **sub valoarea de 1500 de lei/lună**, mai puțin decât salariul minim net garantat în plată (1524 de lei/lună), **doar un procent de 37% reușind să se situeze cu venitul lunar deasupra pragului de 3001 lei/lună.**

Venitul lunar al tinerilor români cu vârsta între 25 și 29 de ani, conform Barometrului Tinerilor din România 2022		
Sub 1500 de lei	1501-3000 lei	Peste 3001 lei
25%	37%	37%

Tot conform Barometrului, nivelul venitului tinerilor cu vârsta între 25 și 29 de ani, fie că vorbim de bani încasați din salarii, burse, dividende sau alte tipuri de contracte este profund influențat de nivelul studiilor.

Observăm că procentul de tineri cu un venit de peste 3001 de lei/lună, puțin peste valoarea coșului minim de consum (2708 lei/lună în anul 2022), **este 4,5 ori mai mare în cazul celor cu studii superioare, raportat cei cu studii elementare, și de 2,3 ori mai mare raportat la cei cu studii medii.**

Găsim ca fiind îngrijorător și alarmant faptul că 43% dintre tinerii cu studii elementare și 37% dintre cei cu studii medii declară că venitul lor lunar nu le permite să depășească valoarea unui venit lunar de peste 1500 de lei, în condițiile în care salariul minim net garantat în plata la nivel național este de 1524. Astfel, **peste 2 din 5 tineri cu studii elementare și peste 1 din 3 tineri cu studii medii** trăiesc în România cu un venit lunar sub salariul minim pe economie.

Venitul lunar al tinerilor români cu vârsta între 25 și 29 de ani, în funcție de nivelul studiilor			
Nivelul venitului	Elementare	Medii	Superioare
<1500 de lei/lună	43%	37%	13%
1500-3000 de lei/lună	43%	34%	23%
>3001 lei/lună	14%	27%	63%

Ancheta asupra calității vieții realizată de către Instiutul Național de Statistică, ne arată că, în anul 2020, 64,5% dintre tinerii români cu vârsta între 25 și 34 de ani care nu au consultat la nevoie un medic stomatolog, au avut drept motiv faptul că nu își permit (INS, Tempo/CAV104F), în creștere față de valorile înregistrate în anii anteriori.

Procentul tinerilor între 25 și 34 de ani care nu au consultat un medic stomatolog, la nevoie, din cauza lipsei posibilității financiare				
2016	2017	2018	2019	2020
70,5%	59,9%	63,9%	61,1%	64,5%

Totodată, rezultatele Barometrului ne atrag atenția asupra faptului că 22% dintre tinerii 18-29 declară că își fac un control medical de rutină (analize de bază și consult medical general) o dată la 2 ani sau mai rar de 2 ani, **în timp ce 12% au declarat că nu obișnuiesc niciodată să își facă un control medical de rutină.**

Defalcând rezultatele pe niveluri de studii, putem observa faptul că asistăm la o **diferență de 15% între tinerii cu studii elementare care obișnuiesc să facă un control de rutină o dată la 2 ani sau mai rar, față de tinerii cu studii superioare.**

Există o diferență și în funcție de mediul de rezidență, fiind cu 10% mai mare numărul tinerilor din mediul rural care declară că își fac un control medical de rutină o dată la 2 ani sau mai rar, raportat la cei din mediul urban.

Procentul tinerilor între 18 și 29 de ani care își fac un control medical de rutină o dată la 2 ani sau mai rar, defalcat pe nivelul studiilor și mediul de rezidență				
Nivelul de studii			Mediul de rezidență	
Studii elementare	Studii medii	Studii superioare	Urban	Rural
41%	32%	26%	29%	39%

Tragem în acest sens un semnal de alarmă, dat fiind importanța accesului la servicii medicale a tinerilor, în vederea deprinderii și cultivării unei educații pentru sănătate și a unei culturi care pune accentul pe prevenție și profilaxie.

Datele Comisiei Europene (Eurostat/HLTH_EHIS_FV3E), arată că tinerii români cu vârsta între 15 și 29 de ani se află pe ultimul loc din Uniunea Europeană când vine vorba de consumul zilnic de fructe sau legume.

Conform datelor: 71,5% din tinerii români din grupa de vârstă menționată, la nivelul anului 2019, **nu consumau nici măcar un fruct sau o legumă pe zi**, procent în creștere față de anul 2014 (62,2%). Spre comparație, media UE27 era în anul 2019 de 41,2%, în scădere față de valoarea din 2014, când valoarea acesteia era de 46,8%.

Exemple semnificative de scădere sunt, după cum putem observa, Irlanda, Germania și Franța, care au scăzut cu 19,4%, 18,8%, respectiv 17,1% procentul de tineri care nu consumă nici măcar un fruct sau o legumă pe zi. Pe deasupra, la nivelul anului 2019, Irlanda deținea cel mai mic procent din Uniunea Europeană.

Procentul tinerilor între 18 și 29 de ani care nu consumă nici măcar un fruct sau o legumă pe zi		
	2014	2019
România	62,2%	71,5%
Germania	57%	38,2%
Franța	51,9%	34,8%
UE27	46,8%	41,2%
Irlanda	42,2%	22,8%

Din aceeași perspectivă a obiceiurilor de viață sănătoasă, tot datele Comisiei Europene (Eurostat/HLTH_EHIS_PE2E) ne arată că România deține cel mai mare procent de tineri 15-29 de ani care nu fac niciun minut de mișcare fizică aerobică (fără legătură cu munca) pe zi, și anume 66,4% la nivelul anului 2021.

În timp ce în majoritatea statelor Uniunii Europene există o corelație pozitivă între gradul de școlarizare și tendința de a face zilnic mișcare fizică aerobică, observăm că în România se aplică chiar contrariul, procentul tinerilor cu studii superioare care nu fac niciun minut de sport pe zi fiind mai mare cu 12,5% decât cel al tinerilor cu studii elementare.

IV. Educație și formare profesională

Când vine vorba de accesul tinerilor la educație și formare profesională, unul dintre indicatorii cei mai grațiori este cel al părăsirii timpurii a școlii - procentul de tineri între 18 și 24 de ani care au sub 8 clase finalizate (învățământ secundar inferior).

Conform datelor Comisiei Europene (Eurostat/EDAT_LFSE_30), România deține statutul nefericit de campioană a Uniunii Europene, **cu un procent de 15,3% dintre tinerii 18-24 de ani aflați în stare de părăsire timpurie a școlii la nivelul anului 2021**. Față de o medie a UE27 de 9,7%, România se află cu mult în urma unor state precum Croația (2,4%), Slovenia (3,1%), Grecia (3,2%) sau Irlanda (3,3%). Conform statisticilor Eurostat, majoritatea statelor Uniunii Europene au înregistrat în ultimii ani scăderi considerabile ale părăsirii timpurii a școlii, trendul fiind unul de îmbunătățire constantă. Față de anul 2007, cel al aderării României la Uniunea Europeană, **procentul părăsirii timpurii a școlii în cazul țării noastre s-a îmbunătățit cu doar 2%**, după episoade de creștere în care a atins chiar și 19,1% (2015).

Putem însă observa și exemple de bună practică, veritabile lecții pentru autoritățile române fiind cifrele din Portugalia, Malta sau Spania, țări care au înregistrat progrese semnificative în domeniul reducerii părăsirii timpurii a școlii. Nu putem să nu remarcăm faptul că Portugalia **avea în anul 2007 o părăsire timpurie a școlii aproape dublă față de cea din România**, iar acum aceasta este de 2,5 ori mai mică.

Comparație a procentului de tineri aflați în stare de părăsire timpurie a școlii (18-24 de ani cu mai puțin de 8 clase)				
	2007	2014	2021	Evoluție
România	17,3%	18,1%	15,3%	-2%
Grecia	14,3%	9%	3,2%	-11,%
UE27	14,7%	11,1%	9,7%	-5%
Malta	30,2%	17%	11%	-19,2%
Spania	30,8%	21,9%	13,3%	-17,5%
Portugalia	36,5%	17,4%	5,9	-30,6%

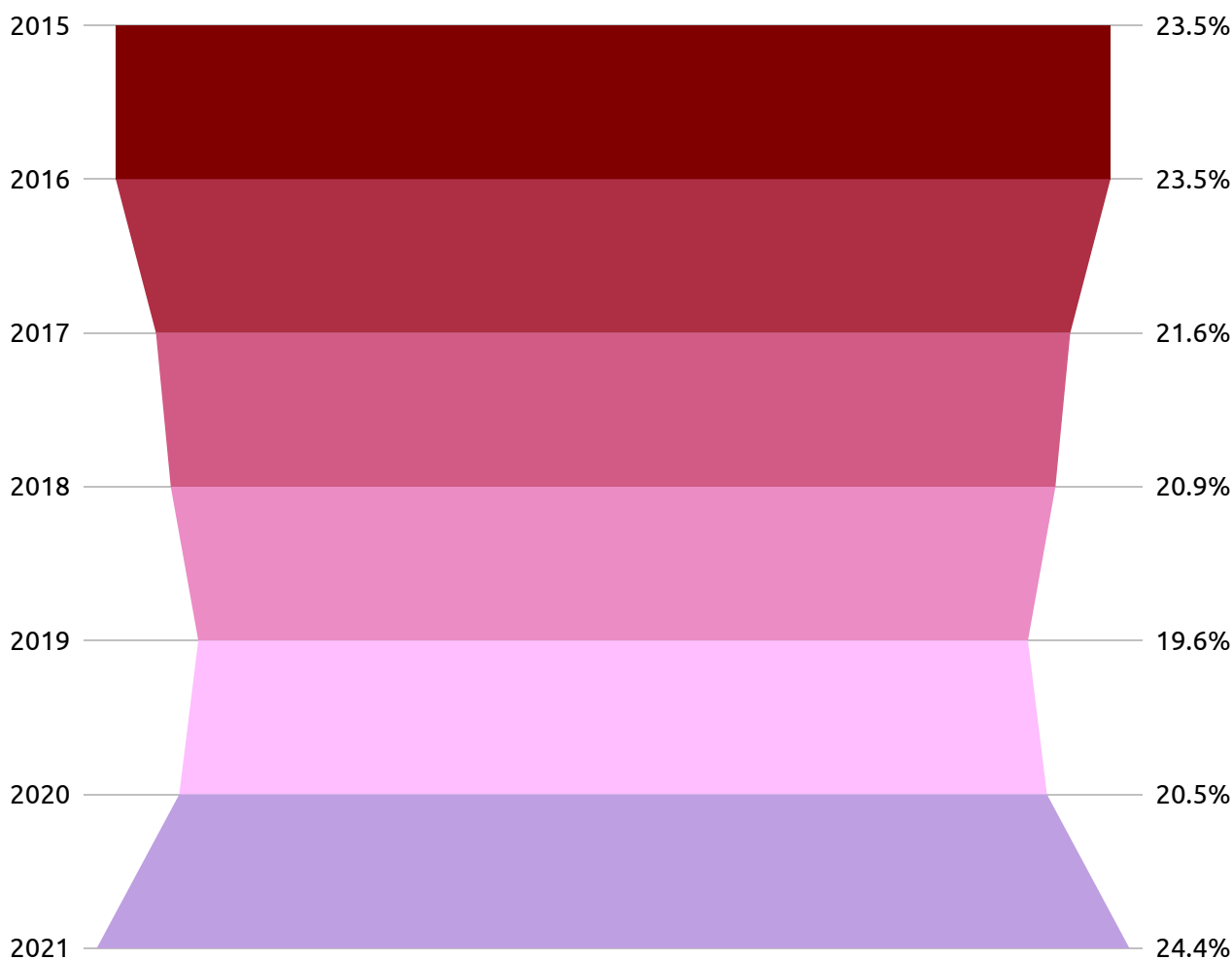
Dacă studiem datele defalcate pe mediul de rezidență observăm că, în cazul tinerilor 18-24 de ani din mediul rural, procentul de părăsire timpurie a școlii este de 23,2%. Practic, **aproximativ 1 din 4 tineri cu vârsta între 18 și 24 de ani din mediul rural nu au mai mult de 8 clase finalizate**. Îngrijorător este faptul că acest procent **este de 5,15 ori mai mare decât în cazul tinerilor din marile orașe**, ceea ce arată niște disparități urban-rural semnificative, mult mai mari decât în alte state ale Uniunii Europene.

Spre comparație cu următoarele trei state cu cea mai mare medie a părăsirii timpurii a școlii, observăm că în Bulgaria PTȘ din mediul rural este de 3,48 mai mare decât cea din urbanul mare, iar în Spania de 1,34 ori mai mare. Pe de altă parte, părăsirea timpurie a școlii în Italia este cu 25% mai mare în urbanul mare decât în mediul rural.

Comparație a procentului de tineri aflați în stare de părăsire timpurie a școlii (18-24 de ani cu mai puțin de 8 clase), defalcat pe medii de rezidență				
	Urbanul mare	Urbanul mic	Mediul rural	PTȘ rural/PTȘ urban mare
România	4,5%	13,2%	23,2%	5.15
Bulgaria	6,8%	10,4%	23,7%	3.48
UE27	8,7%	10,7%	10%	1.14
Italia	13,8%	12,5%	11%	0.79
Spania	11,5%	15,4%	15,5%	1.34
Croația	2%	2,6%	2,5%	1.25
Slovenia	2,7%	3,5%	2,9%	1.07

Un alt indicator cantitativ important atunci când vorbim despre educația în rândul tinerilor este procentul tinerilor NEET - care nu se află nici într-o formă de educației, nici într-una de formare profesională, nici într-un raport de muncă. Conform datelor Comisiei Europene (Eurostat/EDAT_LFSE_36), procentul tinerilor 25-34 de ani din România aflați în situație de NEET era în anul 2021 la aproximativ aceeași valoare ca în anul 2015, **având o creștere de 2,8 puncte procentuale față de anul 2017, respectiv de 4,8 p.p. față de anul 2019**.

Fig. 8 - Evoluția procentului de tineri NEET în România între 2015 și 2021

La nivelul anului 2021, România se află pe locul 3 în topul statelor Uniunii Europene cu cel mai mare procent de tineri 25-34 de ani aflați în situație de NEET, fiind depășită la acest capitol doar de către Italia și Grecia.

În timp ce media UE27 este de 17,3%, la polul opus regăsim state precum Suedia, Țările de Jos, Luxemburg, Malta sau Slovenia, care, în ciuda crizei provocate de pandemia COVID-19 și a creșterii generalizate a procentului NEET în Uniunea Europeană în anul 2020, au reușit să țină situația națională sub control, schimbările față de perioadă pre-pandemică fiind ne semnificativă.

Spre deosebire de România, alte state ale Uniunii Europene, inclusiv din zona de sus a clasamentului tinerilor NEET, **au reușit să țină sub control în anul 2021 procentul celor aflați în această situație**, înregistrând o creștere mică față de anul 2020 sau revenind la valoarea din 2019, ori chiar la una îmbunătățită.

Comparație a procentului tinerilor 25-34 aflați în situație de NEET				
	2015	2018	2021	2021-2015
România	19%	20,5%	24,4%	+5,4%
Bulgaria	20,1%	22,7%	21,6%	+1,5%
UE27	17,3%	18,8%	17,3%	0
Italia	28,9%	30,7%	28,7%	-0,2%
Grecia	27,8%	28,5%	29,2%	+1,4%
Suedia	7,1%	8,5%	7,5%	+0,4%
Slovenia	10,5%	10,9%	10,1%	-0,4%
Țările de Jos	9,7%	9%	7,9%	-1,8%

Așa cum arată studiile de specialitate în domeniu (Varly, Iosifescu, 2014), fiecare an de școlarizare în plus aduce o majorare de 7-8% la venitul viitorului adult, reduce cu 8,2% riscul de a dezvolta o problemă de sănătate gravă sau foarte gravă, precum și cu 8% riscul de a deveni șomer.

Totodată, datele Barometrului pe care se fundamentează prezenta analiză sunt grăitoare în privința modului în care nivelul de trai al tinerilor din România este influențat de nivelul studiilor, tinerii cu educație universitară având un nivel de trai mai bun în raport cu tinerii care au doar studii elementare sau medii.

Când vorbim despre procentul tinerilor între 30 și 34 de ani care au studii superioare (ISCED 5-8), însemnând că au finalizat cel puțin studiile de licență, România ocupă ultimul loc în Uniunea Europeană la nivelul anului 2021, fiind depășită inclusiv de țări aflate în proces de aderare (Turcia, Muntenegru, Macedonia de Nord). În timp ce media Uniunii Europene este de 41,6%, **în România doar 24,8% dintre tinerii între 30 și 34 de ani au studii superioare finalizate, procentul fiind chiar în scădere față de anul 2015 cu 0,8%**. Spre comparație, Slovacia și Malta, state care în 2015 aveau la acest capitol rezultate similare României, și-au îmbunătățit considerabil performanța includerii tinerilor în învățământul superior, fiind în prezent în apropierea mediei UE27.

Comparație a procentului tinerilor 30-34 de ani care au finalizat studii superioare (ISCED 5-8)				
	2015	2018	2021	2021-2015
România	25,6%	24,6%	24,8%	-0,8%
Bulgaria	32,1%	33,7%	32,7%	+0,6%
UE27	37,3%	39,4%	41,6%	+4,3%
Slovacia	28,4%	37,7%	40,2%	+11,8%
Malta	29,1%	34,8%	43,6%	+14,5%
Croația	30,8%	34,1%	33,7%	+2,9%
Austria	38,7%	40,7%	43%	+4,3%
Irlanda	53,8%	56,3%	62%	+8,2%

Problema educației este, conform datelor din Barometru, în topul preocupărilor tinerilor din România. Astfel, când vine vorba despre “abandonul școlar”, **69% dintre tinerii 18-29 de ani din România califică acesta drept o problemă foarte serioasă**, pe locul 2 după creșterea prețurilor la alimentele de bază.

În același timp, 25% dintre tineri califică subiectul drept o problemă serioasă. De asemenea, este relevant faptul că nu întâlnim diferențe de percepție în funcție de nivelul de studii sau mediul de rezidență

Procentul tinerilor între 18 și 29 de ani care consideră problema abandonului școlar ca fiind una foarte serioasă sau serioasă				
Nivelul studiilor			Mediul de rezidență	
Elementare	Medii	Superioare	Urban	Mediul rural
91%	96%	97%	94%	95%

Conform Barometrului, la afirmația "modul în care educația preuniversitară (I-XII) îi pregătește pe elevi pentru piața muncii", 32% dintre tinerii 18-29 de ani s-au raportat ca fiind o problemă foarte serioasă, iar 46% dintre aceștia ca fiind o problemă serioasă.

Pe de altă parte, la afirmația "modul în care educația preuniversitară (I-XII) îi pregătește pe elevi pentru viață", 25% dintre tinerii 18-29 se raportează ca fiind o problemă foarte serioasă, iar 51% o califică drept o problemă serioasă

În cazul acestor două întrebări observăm însă diferențe semnificative atunci când ne raportăm defalcat în funcție de nivelul studiilor, fiind o diferență de aprox. 20% în cazul ambelor între tinerii care au absolvit liceul și cei care nu au mai mult de opt clase, **precum și una de 30% între aceștia din urmă și tinerii cu studii superioare.**

Astfel, pe măsură ce nivelul de studii devine mai înalt, asistăm și la o creștere în ochii tinerilor a importanței școlii în formarea elevilor pentru viață, respectiv pentru piața muncii.

Procentul tinerilor între 18 și 29 de ani care consideră problema modului în care învățământul preuniversitar îi pregătește pe elevi pentru piața muncii ca fiind una foarte serioasă sau serioasă				
Nivelul studiilor			Mediul de rezidență	
Elementare	Medii	Superioare	Urban	Mediul rural
64%	81%	92%	82%	74%

Procentul tinerilor între 18 și 29 de ani care consideră problema modului în care învățământul preuniversitar îi pregătește pe elevi pentru viață ca fiind una foarte serioasă sau serioasă				
Nivelul studiilor			Mediul de rezidență	
Elementare	Medii	Superioare	Urban	Mediul rural
62%	79%	92%	76%	77%

Barometrul realizat în pregătirea analizei de față a analizat nu doar percepția tinerilor asupra importanței temelor ce țin de educație, dar și modul în care aceștia se raportează în mod subiectiv la rezultatele școlii românești.

Întrebați în ce măsură consideră că sistemul românesc de educație îi pregătește pe elevi pentru piața muncii, pe o scară de la 1 la 5, unde 1 înseamnă "deloc", iar 5 "foarte mult", **51% dintre tinerii români 18-29 de ani au spus deloc sau aproape deloc.**

Dacă ne raportăm din nou la o defalcare pe nivelul de studii, vom observa **un clivaj de peste 30% între tinerii cu studii superioare și cei cu studii elementare** când vine vorba de raportarea subiectivă la performanța școlii românești de a îi pregăti pe elevi pentru piața muncii. Din perspectiva feedback-ului beneficiarilor sistemului, tragem un semnal de alarmă, ținând cont că **doar 19% din totalul tinerilor 18-29 de ani consideră că școala și-a definitivat rolul de a îi pregăti pentru piața muncii**, procentul fiind de doar 6% în cazul celor cu studii superioare.

Procentul tinerilor între 18 și 29 de ani care consideră că sistemul românesc de educație îi pregătește pe elevi mult sau foarte mult pentru piața muncii				
Nivelul studiilor			Mediul de rezidență	
Elementare	Medii	Superioare	Urban	Mediul rural
39%	15%	6%	15%	27%

Când vine vorba de măsura în care sistemul românesc de educație îi pregătește pe elevi pentru a fi adulți independenți, conform datelor din Barometru, **un procent de 57% dintre tinerii români 18-29 de ani sunt de părere că școala își îndeplinește acest rol deloc sau aproape deloc**, doar 22% fiind de părere că în privința rol școala și-a definitivat această misiune.

Observăm și aici un clivaj semnificativ în funcție de nivelul de educație - în timp ce 43% dintre tinerii cu studii elementare consideră că școală își îndeplinește acest rol mult sau foarte mult, doar 6% din tinerii cu studii superioare îmbrățișează aceeași opinie.

Diferența în funcție de mediul de rezidență este redusă din punct de vedere statistic, în mediul rural fiind cu 6% mai mare procentul tinerilor care consideră că școala îi pregătește mult sau foarte mult pe elevi pentru a fi adulți independenți.

Procentul tinerilor între 18 și 29 de ani care consideră că sistemul românesc de educație îi pregătește pe elevi mult sau foarte mult pentru a fi adulți independenți				
Nivelul studiilor			Mediul de rezidență	
Elementare	Medii	Superioare	Urban	Mediul rural
43%	13%	6%	19%	25%

Astfel, putem observa faptul că pe măsură ce nivelul de instruire crește, asistăm la o **scădere a gradului de încredere în misiunea școlii** de a îi forma pe elevi pentru a fi adulți autonomi și de a le șlefui competențele și abilitățile necesare pentru a fi adaptabili și performanți pe piața muncii.

V. Locuire

Tema locuirii este din ce în ce mai prezentă în topul preocupărilor tinerilor din România, 41% dintre tinerii 18-29 declarând, conform Barometrului, că apreciază drept foarte serioasă problema șanseii tinerilor de a avea acces la o locuință corespunzătoare și a nu mai locui cu părinții, iar 37% caracterizând această problemă ca fiind importantă. Întâlnim însă o diferență de percepție asupra problemei în funcție de nivelul studiilor, tinerii cu studii medii sau superioare punând mai mare preț pe această temă decât tinerii cu studii elementare.

Astfel, **problema locuirii este cu 12% mai puțin importantă în rândul tinerilor cu studii elementare**, raportat la cei studii medii, precum și **cu 15% mai puțin importantă raportat la cei cu studii superioare**.

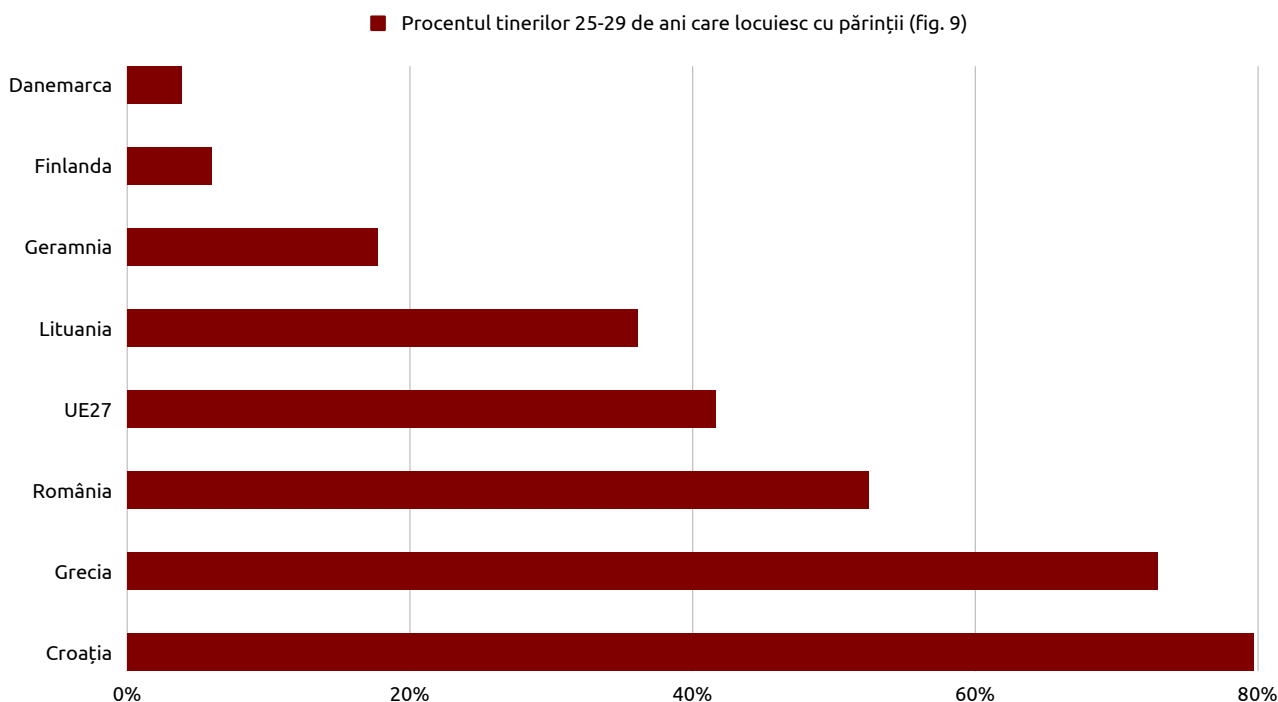
Dacă privim datele defalcate pe mediul de rezidență, observăm că diferența perceperii acestei teme ca fiind una importantă sau foarte importantă este de doar 7% în mediul rural, față de cel urban.

Procentul tinerilor între 18 și 29 de ani care consideră drept importantă sau foarte importantă problema șanseii tinerilor de a avea acces la o locuință corespunzătoare și a nu mai locui cu părinții				
Nivelul studiilor			Mediul de rezidență	
Elementare	Medii	Superioare	Urban	Mediul rural
69%	81%	84%	81%	74%

La nivelul anului 2020, conform datelor Comisiei Europene (Eurostat/ILC_LVPS08), 52,4% dintre tinerii români cu vârsta între 25 și 29 de ani locuiau încă cu părinții, cu mai mult de 10 puncte procentuale peste media Uniunii Europene - 41,6%.

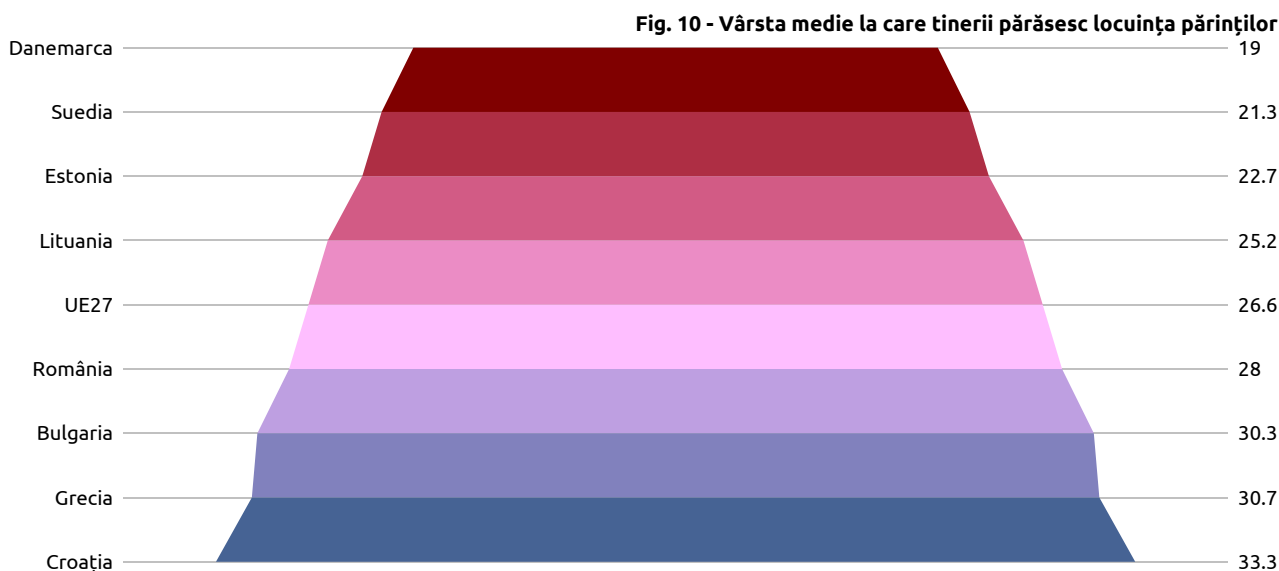
Deși situația nu este una izolată pentru România, state precum Croația, Grecia, Italia sau Portugalia înregistrând un procent semnificativ mai mare, **tragem un semnal de alarmă vizavi de discrepanța semnificativă față de state precum Germania, Țările de Jos, ori, mai ales, țările nordice**.

Un exemplu de bună practică îl întâlnim, de asemenea, în Ungaria și Lituania, țări care **au reușit să reducă cu aproximativ 10%**, între 2012 și 2020, procentul tinerilor cu vârste între 25 și 29 de ani care locuiesc cu părinții.

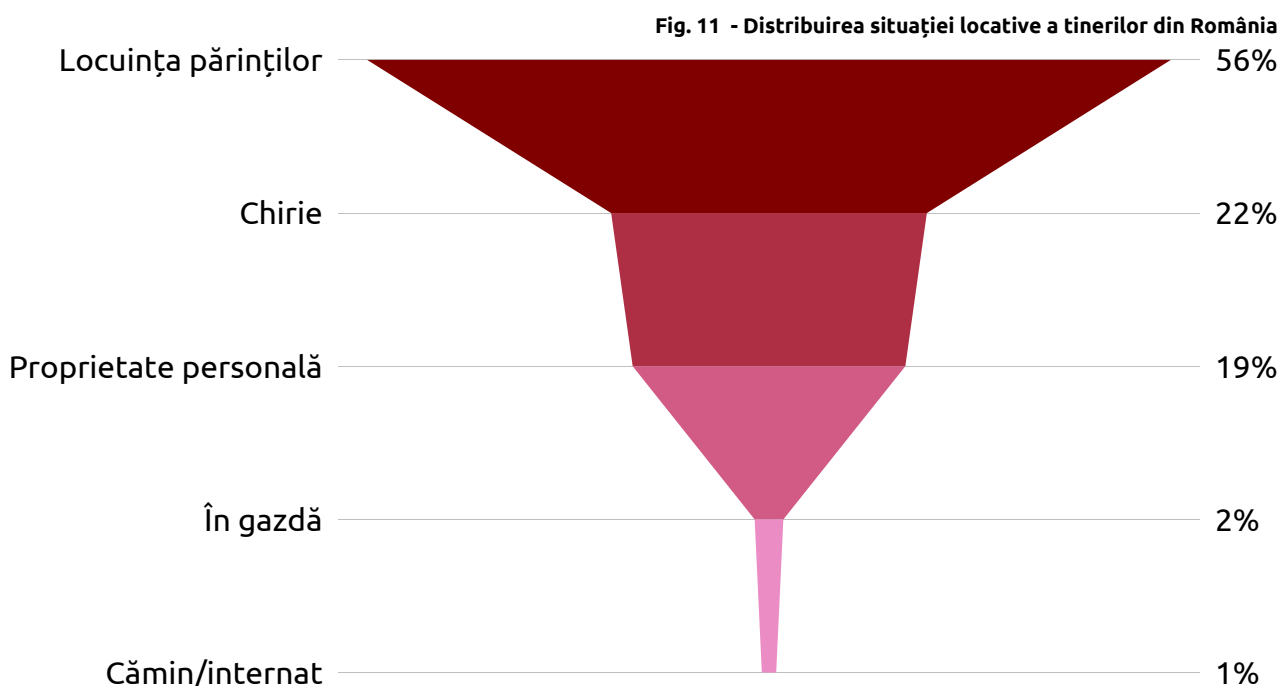

În ceea ce privește vârsta medie la care tinerii părăsesc locuința părinților, datele Comisiei Europene (Eurostat/YTH_DEMO_030) ne arată că în cazul României aceasta este 28 de ani la nivelul lui 2021, în scădere ușoară față de situația existentă la nivelul anului 2011, când vârsta medie era de 28,4 ani.

Observăm, totuși, că vârsta medie la care tinerii părăsesc locuința părinților **este cu un an și jumătate mai mare în România față de media Uniunii Europene**, care este în acest moment de 26,5 ani. Deși putem afirma că România stă mai bine la acest capitol decât alte țări ale Uniunii Europene, nu putem să nu ne declarăm îngrijorați de vârsta medie profund ridicată în comparație cu statele nordice, Germania, Austria, Franța sau Lituania. Două state de la care România poate lua un exemplu de bună practică sunt Estonia și Lituania, care **au reușit în ultimii 10 ani să scadă media de vârstă cu 2, respectiv 1,3 ani.**

Tot conform datelor obținute prin intermediul Barometrului, 90% dintre tinerii 18-29 de ani locuiesc în mod permanent alături de alte persoane în reședința lor. Observăm o distribuție relativ egală a procentului de tineri care locuiesc alături de una, două sau trei persoane, un procent de 14% dintre aceștia declarând totodată că locuiesc permanent alături de cinci sau mai multe persoane.

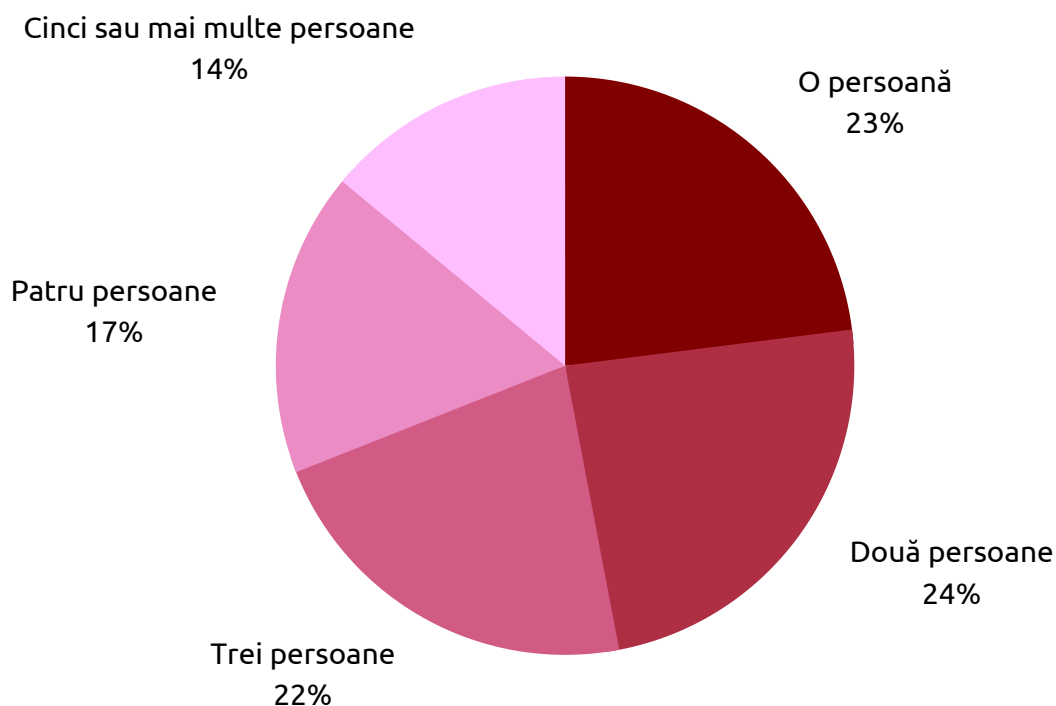
Dintre tinerii cu studii superioare, observăm că doar un procent de 28% locuiesc împreună cu părinții, conform Barometrului, spre deosebire de 54% între tinerii cu studii medii sau 47% între cei cu studii elementare.

Dacă privim defalcat pe mediul de rezidență, observăm că în cazul tinerilor din mediul rural, **aprox. cu 20% mai mulți decât cei din mediul urban locuiesc cu părinții.**

Procentul tinerilor între 18 și 29 de ani care locuiesc în casa părinților, defalcat pe mediul de rezidență și nivelul studiilor				
Nivelul de studii			Mediul de rezidență	
Elementare	Medii	Superioare	Urban	Mediul rural
47%	54%	28%	37%	55%

Datele Barometrului ne arată o situație locativă a tinerilor din România apropiată de datele statistice ale instituțiilor naționale și europene. Astfel, observăm că majoritatea tinerilor din România cu vârsta între 18 și 29 de ani locuiesc în casa părinților, ori a altor membri ai familiei, pe locurile 2 și 3 fiind, la o mică diferență, tinerii care locuiesc în chirie sau într-o locuință proprietate personală, cazul a aprox. 1 din 5 tineri.

Fig. 12 - Numărul de persoane alături de care locuiesc tinerii care spun că locuiesc cu cel puțin încă o persoană

Importanța unor politici adecvate de locuire pentru tineri este crucială, jucând un rol decisiv în tranziția spre o viață autonomă și formarea unei familii. Cu cât locuiesc mai mult cu părinții, ori sunt nevoiți să împartă un apartament cu alte două, trei, patru, ori chiar cinci sau mai multe persoane, tinerilor le este mai dificil să ia măcar în considerare opțiunea întemeierii unei familii.

VI. Participare civică și politică

Întrebați în conținutul Barometrului cum se raportează la afirmația "*Prin implicarea lor, tinerii pot aduce schimbări în bine în comunitatea din care provin*", 76% dintre tinerii români cu vârsta între 18 și 29 de ani se declară ca fiind de acord total, iar alți 17% se declară ca fiind de acord, doar 7% fiind în dezacord total sau parțial cu afirmația.

Totuși, așa cum vom observa mai jos, deși în proporție covârșitoare tinerii români consideră că implicarea lor poate aduce o schimbare, un plus-valoare în comunitate, **actele și faptele concrete merg în direcția opusă**, arătând mai degrabă o lipsă a dorinței de participare la viața cetății.

Atragem atenția unui fenomen îngrijorător, și anume gradul deficitar de îmbrățișare a valorilor democratice în rândul tinerilor, **43% dintre tinerii români arătându-se de acord cu faptul că, în anumite cazuri, o dictatură este de dorit în detrimentul democrației**. Observăm o corelație cu gradul de educație, procentul fiind de 3 ori mai mare în rândul tinerilor cu studii elementare, raportat la cei cu studii superioare, și de 2,2 ori mai mare în rândul tinerilor cu studii medii, raportat la cei cu studii superioare.

Observăm, totodată, o diferență de 9% și în cazul defalcării pe mediul de rezidență, aproximativ 1 din 2 tineri români 18-29 de ani din mediul rural considerând faptul că, în anumite circumstanțe, o dictatură poate fi dezirabilă.

Când vine vorba de a percepe democrația drept cel mai bun sistem politic prin care poate fi condus un stat, observăm, de asemenea, o diferență considerabilă în funcție de nivelul studiilor, cu această afirmație fiind de acord: 94% dintre tinerii cu studii superioare, 80 dintre cei cu studii medii și **doar 62% dintre tinerii cu studii elementare**.

Procentul tinerilor cu vârsta între 18 și 29 de ani care sunt de acord, total sau parțial, cu afirmația " <i>în anumite contexte, este de dorit să trăim într-o dictatură în detrimentul unei democrații</i> "				
Nivelul studiilor			Mediul de rezidență	
Elementare	Medii	Superioare	Urban	Mediul rural
58%	42%	19%	37%	48%

Conform datelor furnizate de Biroul Electoral Central, la alegerile parlamentare din decembrie 2020 erau înscriși pe listele electorale permanente un număr de **4.662.066 de tineri**, cu vârste cuprinse între 18 și 34 de ani, **fiind prezenți însă la urne un număr de doar 1.183.680 de tineri**. Astfel, doar un procent de 25,39% dintre tinerii cu drept de vot au venit la vot, sub gradul general de prezență: 31,84%.

Întrebați în Barometru dacă ar merge la vot, dacă mâine ar fi alegeri parlamentare, un procent mult mai considerabil (82%) a răspuns pozitiv, însă observăm și aici diferențe semnificative în funcție de nivelul studiilor, procentul celor care au spus că ar participa la alegeri fiind cu 16% mai mare în rândul tinerilor cu studii superioare, în raport cu cei care au doar studii elementare.

Procentul tinerilor cu vârsta între 18 și 29 de ani care ar participa la vot dacă mâine ar fi alegeri parlamentare				
Nivelul studiilor			Mediul de rezidență	
Studii elementare	Studii medii	Studii superioare	Mediul urban	Mediul rural
58%	42%	19%	37%	48%

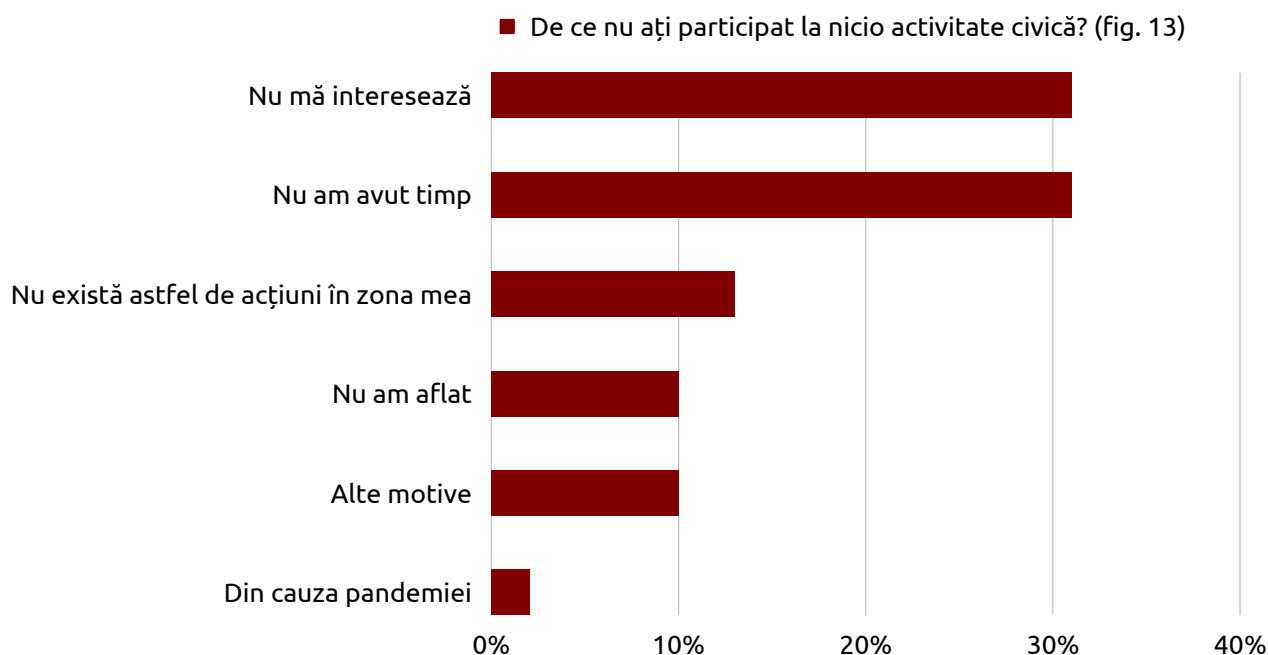
Barometrul realizat în pregătirea prezentului studiu ne arată, de asemenea, faptul că în ultimii 3 ani (perioada 2019-2022):

- 50% dintre tinerii 18-29 nu au semnat nicio petiție; **32% au semnat petiții online**;
- 58% dintre tinerii 18-29 de ani nu au participat la nicio acțiune de voluntariat;
- 71% dintre tinerii 18-29 de ani nu au participat la activități sau proiecte care au implicat tineri din alte orașe ale României;
- 72% dintre tineri nu au participat la **nicio acțiune de protest**, în timp ce 9% declară că au participat la proteste fizice, iar 13% declară că au participat la proteste online;
- 79% dintre tinerii 18-29 de ani declară că **nu au participat la nicio acțiune civică** organizată de o organizație neguvernamentală, ori de către un sindicat;
- 82% dintre tineri declară că nu au participat la nicio activitate care să implice participarea unor tineri din alte țări;
- 84% declară că nu au participat niciodată la o dezbatere sau o consultare organizată de o autoritate publică locală sau centrală.

Dacă privim defalcarea pe nivelul de educație a comportamentelor active din punct de vedere civic, vom constata faptul că nu există nicio corelație între un grad mai mare de școlarizare și întreprinderea unei anumite activități civice, cu excepția participării la acțiuni de voluntariat și semnarea unei petiții. Observăm din datele existente faptul că **voluntariatul în rândul tinerilor cu studii superioare este cu 16% mai mare decât în rândul celor cu studii elementare**. De asemenea, încrederea în instrumentul petițiilor este cu 27% mai mare în rândul tinerilor cu studii superioare, raportat la cei cu studii elementare.

Procentul tinerilor cu vârsta între 18 și 29 de ani care au participat la activități civice în perioada 2019-2022, defalcat pe nivelul de studii			
	Studii elementare	Studii medii	Studii superioare
Acțiuni de protest	28%	27%	28%
Activități de voluntariat	37%	41%	53%
Semnarea unei petiții	39%	51%	66%
Activități civice organizate de ONG-uri/sindicate	20%	22%	22%
Activități sau proiecte care au implicat tinerii din alte localități	29%	30%	28%
Activități sau proiecte care au implicat tineri din afara țării	17%	18%	20%
Dezbateri/consultare organizată de autorități	17%	16%	16%

În total, un procent de 27% dintre respondenți nu a luat parte în perioada 2019-2022 la niciuna dintre activitățile enumerate mai sus, fiind interesant de văzut motivele care au stat la baza acestei decizii

Putem astfel observa faptul că aprox. 1 din 3 tineri 18-29 de ani, care au declarat că nu au participat în ultimii 3 ani la niciuna dintre activitățile civice enumerate, au ca motivație subiectivă faptul că nu îi interesează, în ce timp alți aprox. 1 din 3 declară că lipsa timpului a fost motivul principal al lipsei de activitate.

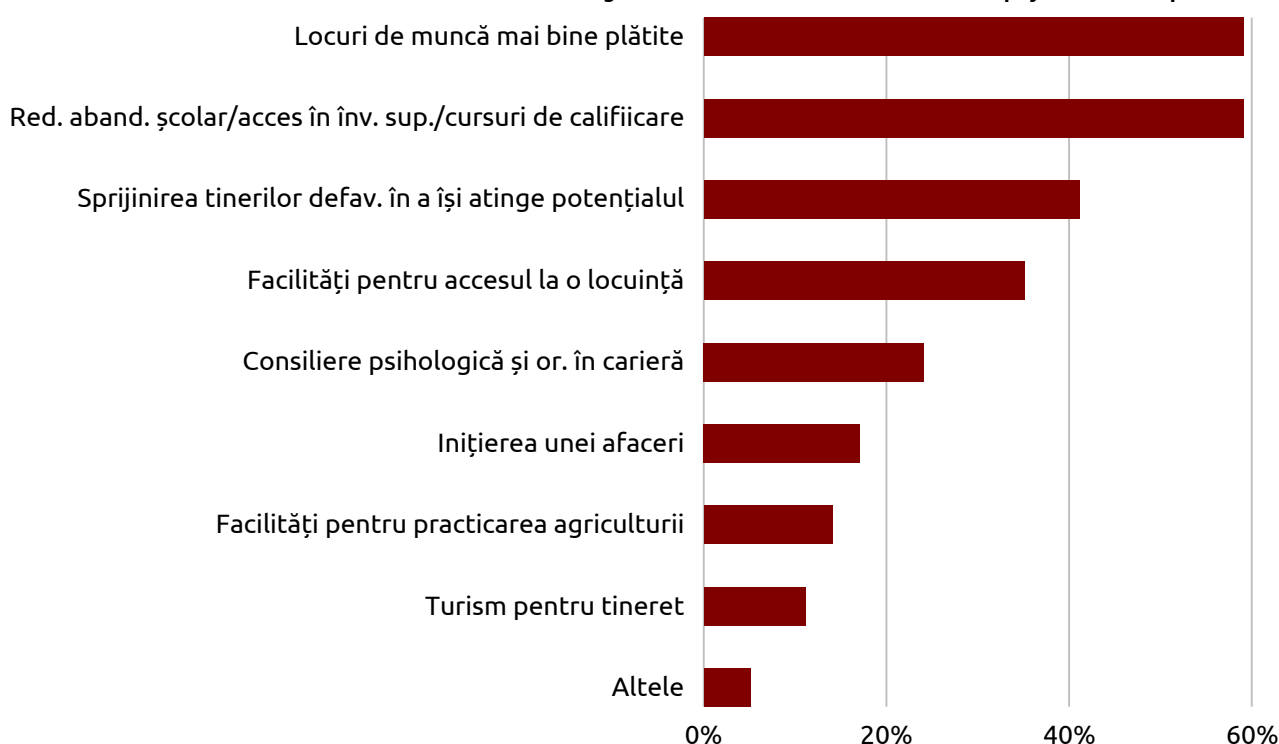
Întrebați dacă au transmis vreodată o cerere către o instituție publică, în vederea rezolvării unei probleme punctuale, ori pentru comunicarea unei informații de interes public (Legea. 544/2001), **majoritatea covârșitoare a tinerilor români au răspuns negativ** (72% nu au transmis niciodată o cerere pentru rezolvarea unei probleme punctuale, iar 79% nu au transmis niciodată o cerere de comunicare a unor informații de interes public).

În timp ce în cazul cererii pentru rezolvarea unei probleme punctuale procentul tinerilor cu studii superioare care au apelat la acest instrument (36%) este mai mare în raport cu cel al tinerilor cu studii medii (26%), ori studii elementare (27%), în cazul cererii pentru comunicarea unor informații lucrurile stau diferit. La acest indicator, **procentul tinerilor cu studii elementare care au apelat la acest instrument este cel mai mare (24%)**, fiind urmat de cel al tinerilor cu studii superioare (21%) și apoi de cel al tinerilor cu studii medii (19%).

VII. Concluzii și recomandări

În locul unor concluzii, propun cititorilor, mai ales acelor care au capacitatea de a influența deciziile publice, să privească domeniile în care tinerii cu vârsta între 18-29 consideră că statul ar trebui să fie cel mai activ în raport cu aceștia, fiind distribuția răspunsurilor afirmative la întrebarea "*în ce domenii consideri că ar trebui statul să sprijine tinerii, cu prioritate?*". Bineînțeles, cele aflate mai jos în ordinea preferințelor nu sunt lipsite de importanță, însă datele de mai jos ne arată, în concret, acele locuri în care tinerii **resimt cea mai mare nevoie de implicare a statului**.

Fig. 14 - În ce domenii ar trebui statul să sprijine tinerii cu prioritate?

Bineînțeles, pentru a asigura eficiența și eficacitatea lor, măsurile de politică publică nu trebuie aplicate general, sub forma unui panaceu universal, ci trebuie individualizate după nevoile specifice ale categoriilor de tineri, defalcate pe mediu de rezidență, situație socio-economică, nivel educațional actual, factori favorizanți ai riscului de sărăcie sau excluziune socială etc. Spre exemplu, observăm că doar **49% dintre tinerii cu studii superioare** resimt nevoia implicării **cu prioritate** a statului în asigurarea de locuri de muncă mai bine plătite, spre deosebire de 66% dintre tinerii cu studii elementare.

Apreciem că politicile publice de tineret trebuie să aibă drept focus principal reducerea disparităților, permițând tuturor tinerilor să aibă acces la un nivel de trai decent, la un nivel de educație cât mai înalt, precum și să încurajeze în rândul acestora participarea civică și îmbrățișarea valorilor democratice.

Una dintre problemele majore pe care datele din prezentul raport ni le arată este tocmai dimensiunea faliei de neîncredere dintre tinerii din România și instituțiile democratice însărcinate cu guvernare statului.

Așadar, mediul politic românesc are sarcina nu doar de a interveni punctual, prin politici publice țintite, pentru îmbunătățirea șanselor tuturor tinerilor la un trai decent, educație și formare profesională de calitate, o locuință decentă și accesibilă, dar și **de a recâștiga încrederea tinerilor**, element fără de care punem sub semnul întrebării gradul de eficiență pe care îl vor avea oricare dintre măsurile propuse sau întreprinse de către autorități.

Nu pretindem că propunerile de mai jos reprezintă soluțiile general-aplicabile pentru întâmpinarea provocărilor enumerate în prezenta analiză, ci mai degrabă un punct de plecare într-o dezbatere așezată între guvernanți, mediul politic și tineri, a cărei întrebare diriguitoare să fie - **ce măsuri trebuie luate pentru ca tinerii români să nu mai emigreze și să aibă o calitate crescută a vieții?**

Recomandări generale

În baza datelor prezentate în cuprinsul prezentului raport, apreciem că două direcții generale de urmat pentru mediul politic și guvernamental sunt **(i)** recâștigarea încrederii tinerilor în instituțiile democrației constituționale și **(ii)** integrarea trans-sectorială a perspectivei tinerilor în politicile publice. Astfel, formulăm următoarele recomandări:

- Tratarea domeniului de tineret ca unul transversal și de ansamblu, **suma politicilor publice cu impact asupra tinerilor**, nu cele promovate de un anume minister de resort;
- Învestirea ministerului de resort cu competența funcțională, instrumentele și resursele necesare pentru **integrarea perspectivei tinerilor în politicile publice** inițiate și derulate de către Guvernul României, în vederea creșterii gradului de cuprindere a intereselor specifice ale populației tinere;
- Explorarea posibilităților de implementare la nivel central și local a unor mecanisme de **co-management a politicilor, programelor și bugetelor cu impact asupra tinerilor**, prin însușirea exemplului de bună practică al Consiliului Consultativ pentru Tineret al Consiliului Europei, parte a mecanismului de decizie din Consiliul Reunit pentru Tineret;
- Operaționalizarea la nivelul Secretariatului General al Guvernului a unui comitet interministerial cu atribuții în **gestionarea și armonizarea modului în care politicile naționale ale Guvernului României au efect asupra vieții tinerilor** - la întâlnirile regulate ale comitetului vor participa de drept și reprezentanți ai tinerilor;

- Asigurarea existenței unor **consilii consultative de tineret, reglementate prin hotărâre de guvern**, la nivelul tuturor ministerelor a căror activitate se intersectează cu domeniul de tineret, precum și la nivelul autorităților publice locale din orașe și municipii;
- Asigurarea existenței la nivelul tuturor comunelor din România a unor mecanisme formale de **participare a tinerilor din mediul rural în procesul de luare a deciziilor**, reglementate prin hotărâre de guvern;
- **Însușirea priorităților și nevoilor tinerilor** în programele politice ale partidelor, precum și în programele de guvernare ale formațiunilor care vremelnic vor fi însărcinate în acest sens;
- Îmbunătățirea modului de comunicare a instituțiilor administrației centrale și locale, prin utilizarea rețelelor sociale folosite cu predominanță de către tineri.

Recomandări - Nivel de trai și stil de viață

Considerăm că una dintre misiunile principale ale autorităților statului în domeniul tineretului trebuie să fie cea de reducere a disparităților socio-economice și asigurare a unui nivel de trai decent pentru toți tinerii din România. În vederea realizării acestui deziderat, apreciem drept necesare următoarele acțiuni:

- **Creșterea salariului minim pe economie garantat în plată la cel puțin nivelul mediei Uniunii Europene**, asigurând o corelare anuală a acestuia cu rata inflației și valoarea coșului minim de consum;
- Adoptarea unor politici de **creștere a salariului median în rândul tinerilor sub 30 de ani**, având ca obiectiv atingerea mediei UE27;
- Inițierea și implementarea unor politici publice de **sprijinirea a tinerilor aflați în risc de sărăcie sau excluziune socială**, țintite după după statisticile defalcate pe indicatorii care compun AROPE;
- Elaborarea și implementarea de politici publice care să permită **accesul tinerilor, indiferent de venit, la servicii medicale de calitate**, alături de **creșterea culturii de sănătate în rândul tinerilor**, prin campanii de informare derulate în spațiile formale și informale de învățare;

Recomandări - Educație și formare profesională

Analiza de față ne arată o corelare vizibilă între nivelul de educație al tinerilor și nivelul de trai, stilul de viață, situația locativă, ori percepția asupra valorilor democratice. Sperăm ca prin lecturarea datelor prezentate, **mediul politic și formatorii de opinie să nu mai promoveze falsa teză a numărului prea mare de studenți pe care îi are România**. Suntem de părere că în domeniul educației și formării profesionale, direcțiile principale ale acțiunilor autorităților statului trebuie să fie: **(i)** creșterea numărului de tineri 30-34 care au studii superioare, precum și **(ii)** asigurarea formării profesionale și a alternativelor educaționale pentru tinerii aflați în stare de părăsire timpurie a școlii.

Astfel, formulăm următoarele recomandări:

- Adoptarea și implementarea de **politici țintite în învățământul primar și gimnazial pentru scăderea abandonului școlar**, precum și la **momentul tranziției între gimnaziu și liceu** - în vederea scăderii gradului de tineri care aleg să nu mai continue învățământul secundar superior;
- **Înșușirea exemplelor de bună-practică ale altor state europene**, precum Portugalia, Spania sau Malta, în vederea scăderii numărului de tineri care nu finalizează cel puțin învățământul gimnazial;
- Implementarea unor politici țintite **în vederea scăderii abandonului școlar din mediul rural** (burse de sprijin, internate, masă caldă, asigurarea transportului), cu scopul scăderii disparităților dintre părăsirea timpurie a școlii în mediul urban, față de cea din mediul rural, la cel puțin nivelul mediei UE27;
- Implementarea unor **alternative de formare profesională** pentru tinerii aflați în situație de NEET, cu asigurarea inserției ulterioare pe piața forței de muncă;
- Asigurarea instrumentelor și resurselor necesare pentru **creșterea cu cel puțin 15% a procentului de tineri 30-34 de ani care au studiile superioare finalizate**, până în anul 2028;
- Creșterea gradului de accesibilitate a învățământului superior, prin implementarea unui **mecanism de sprijinire financiară a tinerilor din comunități vulnerabile sau cu posibilități reduse** (taxe de studiu suportate de la bugetul de stat, un stipendium lunar de întreținere etc.);
- Asigurarea serviciilor de consiliere și orientare în carieră pentru toți elevii și studenții din România, în vederea scăderii gradului de abandon universitar.

Recomandări - Locuire

Îmbunătățirea situației locative a tinerilor din România va avea consecințe favorabile asupra nivelului de trai, cât și asupra situației demografice, o vârstă mai scăzută de părăsire a locuinței părinților facilitând formarea familiilor tinere. Astfel, recomandările în domeniul locuirii, pe baza analizei prezentate, sunt:

- Adoptarea și implementarea de politici publice **în vederea scăderii procentului de tineri 25-29 de ani care locuiesc cu părinții**, până la cel puțin media UE27, precum și de scădere a vârstei medii de părăsire a locuinței părinților;
- Implementarea unui program național de **încurajare a tinerilor adulți să se mute din locuința părinților**, prin oferirea de facilități precum subvenționarea chiriei, ori asigurarea unui stipendium lunar bazat pe nivel venitului;
- Lansarea unui **program național de creștere a fondului locativ al autorităților publice locale**, care să pună astfel de locuințe la dispoziția tinerilor, pe baza unor chirii accesibile, în cazul respectării anumitor condiții.

Recomandări - Participare civică și politică

În privința participării civice și politice, asistăm la o situație paradoxală - deși tinerii declară în proporție covârșitoare (**peste 3 din 4**) că sunt de acord cu faptul că implicarea lor poate aduce o schimbare în bine în comunitate, **(in)acțiunile acestora arată că atitudinea lor este în mare parte exact contrară**. Deși sunt de acord cu principiul unui plus de valoare prin implicare, când vine vorba de a se implica în concret tinerii români aleg să nu o facă. Explicațiile pot fi multiple, însă apreciem că la baza acestei decizii stă tocmai **percepția subiectivă a acestora asupra direcției greșite spre care merge România, coroborată cu lipsa încrederii în mediul politic**.

Raportat la rezultatele analizei, apreciem că acțiunile principale pe tema creșterii gradului de participare civică și politică trebuie concentrate în sensul **(i)** îmbunătățirii culturii democratice a tinerilor și **(ii)** facilitarea accesului la oportunități de implicare. Astfel, formulăm următoarele recomandări:

- Îmbunătățirea cadrului de predare a disciplinelor care vizează **însușirea competențelor civice și sociale, la toate nivelurile de studiu, inclusiv în învățământul superior**, în acord cu principiile Cartei Consiliului Europei privind educația pentru cetățenie democratică și educația pentru drepturile omului;
- Includerea noțiunilor de educație civică și politică în mod transdisciplinar, la toate nivelurile de studiu;
- Demitizarea activității politice în rândul tinerilor, prin **acțiuni la firul ierbii derulate de partidele politice pentru creșterea gradului de cultură politică a tinerilor**, precum și prin însușirea preocupărilor tinerilor în programele politice;
- Implementarea de politici publice privind **încurajarea activităților de voluntariat în rândul tinerilor**, prin creșterea gradului de conștientizare asupra importanței acestuia;
- Organizarea unor inițiative de consultare a tinerilor de către autoritățile publice centrale și locale, atunci când fundamentează politici publice sau derulează activități concrete, **în vederea integrării perspectivei tinerilor de la firul ierbii în activitate acestora**;
- Încurajarea participării tinerilor la forme de asociere și organizare a acestora, la nivel de elevi, studenți, ori la nivel profesional (sindicate) sau tematic;
- Sprijinirea creșterii capacității organizaționale a formelor de asociere și organizare a tinerilor.